

Κατάρτιση για την αντιμετώπιση της πορνογραφίας: ορισμός και υποστήριξη¹

Η αυξανόμενη διαθεσιμότητα και χρήση της πορνογραφίας καθώς και οι ολοένα αυξανόμενες πορνογραφικές αναφορές στη μαζική κουλτούρα, καθιστούν απαραίτητο έναν επιστημονικό λόγο για την απόκτηση κατάρτισης για την αντιμετώπιση της πορνογραφίας.

Γι' αυτό δεν θα έπρεπε να επιστήσουμε την προσοχή μας μόνο στα παιδιά και στους νέους, στους οποίους τείνουμε εύκολα να αποδίδουμε σχετική έλλειψη κρίσης, αλλά και στους ενήλικες, οι οποίοι επίσης έρχονται αντιμέτωποι με ένα σημαντικό αριθμό πορνογραφικής προσφοράς, όπως ποτέ άλλοτε, καθώς και με τη δυνατότητα παραγωγής και διάδοσης προσωπικής πορνογραφικής δημιουργίας.

Στην απόκτηση κατάρτισης για την αντιμετώπιση της πορνογραφίας παρουσιάζεται το μοντέλο «3 επίπεδα X 5 παράγοντες» (Döring 2011). Οι παράγοντες είναι τρόποι δράσης, οι οποίοι χαρακτηρίζονται ως γνώσεις και ικανότητες. Τα επίπεδα παρουσιάζουν το μέγεθος της προσωπικής εμπλοκής. Προτού μπορέσει να εφαρμοστεί αυτό το μοντέλο για την κριτική αντιπαράθεση με την πορνογραφία, πρέπει πρώτα να παρατηρήσουμε από πιο κοντά την προέλευσή της.

Στην επιστήμη υπάρχει μια συζήτηση με αντιμαχόμενες απόψεις γύρω από το πόσο επιβλαβής ή χρήσιμη είναι η πορνογραφία και αυτό συμβαίνει πάνω από σαράντα χρόνια. Οι αρνητικές συνέπειες της κατανάλωσης της πορνογραφίας υπερισχύουν στις παρατηρήσεις αφενός (Dines 2010) και αφετέρου συνίσταται περισσότερη ηρεμία και γίνεται ορατός ένας εκδημοκρατισμός της σεξουαλικότητας στη διάδοση και χρήση της πορνογραφίας.

Η συναίνεση έγκειται στο ότι οι σαφείς σεξουαλικές προσφορές των ΜΜΕ πιθανόν να είναι προβληματικές και θα μπορούσαν να έχουν αρνητικές επιπτώσεις, κυρίως στα παιδιά και στους νέους. Ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι έρχονται σε επαφή από πολύ νωρίς με τέτοιου είδους περιεχόμενα (Quandt 2017). Γι' αυτόν το λόγο επιδιώκονται δύο αλληλοσυμπληρούμενες στρατηγικές για την προστασία των εφήβων, η ρύθμιση των μέσων ενημέρωσης και η προώθηση δεξιοτήτων. Στην πρώτη επικεντρώνονται τα τεχνικά προστατευτικά μέτρα. Η προστασία των παιδιών και των νέων θα έπρεπε να πραγματοποιείται μέσω λογισμικών φιλτραρίσματος, αυτοελέγχου των μέσων ενημέρωσης και νομικών περιορισμών περιεχομένου. Σε αυτό το πλαίσιο εμφανίζεται σαν στόχος η προώθηση δεξιοτήτων και ικανοτήτων, π.χ. η κριτική σκέψη και η κριτική ικανότητα. Οπότε δεν μπορούμε να αποφύγουμε να συζητήσουμε το θέμα πορνογραφία και μάλιστα απαντώντας στο ερώτημα, τι είναι άραγε η κατάρτιση για την αντιμετώπιση της πορνογραφίας και πώς συγκεκριμένα μπορεί να υποστηριχτεί.

Λόγω του ότι δεν υπάρχει γενικά αναγνωρισμένος ορισμός για τη σημασία της λέξης πορνογραφία, χρειάζεται να συνυπολογιστούν πολλά στοιχεία. Η ψυχολόγος μέσω επικοινωνίας Nicola Döring αναδεικνύει τέσσερις ερμηνευτικές προεκτάσεις της πορνογραφίας, οι οποίες σχετίζονται με την επιστημονική και πρακτική αντιπαράθεση ως προς το θέμα. Επομένως πρόκειται για 1) νομικούς ορισμούς, 2) καθημερινούς ορισμούς, 3) αποδοκιμαστικούς ορισμούς και 4) λειτουργικούς ορισμούς ως προς το περιεχόμενο.

¹ Döring, N.: Pornografie-Kompetenz: Definition und Förderung. Σε: Zeitschrift für Sexualforschung 2011

- 1) Νομικοί ορισμοί: Οι αντίστοιχες εθνικές νομοθεσίες είναι ο στυλοβάτης των νομικών ορισμών. Για παράδειγμα, στη Γερμανία διακρίνουμε τρεις τύπους σαφών σεξουαλικών απεικονίσεων σύμφωνα με το Άρθρο 184 του Ποινικού Κώδικα. Στην πρώτη κατηγορία περιλαμβάνονται ερωτικές – soft πορνό απεικονίσεις. Απεικονίζουν τη σεξουαλική διάδραση ενσωματωμένη σε ένα ευρύτερο πλαίσιο και είναι προσβάσιμες ακόμα και σε ανήλικους. Στην κατηγορία της απλής πορνογραφίας ή των λεγόμενων hard-core απεικονίσεων συμπεριλαμβάνονται όσες δείχνουν μια λεπτομερή και μεμονωμένη σεξουαλική διάδραση. Η πρόσβαση είναι αποκλειστικό δικαίωμα των ενηλίκων. Η τρίτη κατηγορία αποτελεί την παράνομη ή σκληρή πορνογραφία (πορνογραφία με βία, με ζώα, παιδική και νεανική πορνογραφία). Η παραγωγή και διάδοση καθώς και η κατοχή παιδικής και νεανικής πορνογραφίας διώκεται ποινικά (είναι αποκλειστικό δικαίωμα των ενηλίκων. Η τελευταία κατηγορία αποτελεί την παράνομη ή σκληρή πορνογραφία (πορνογραφία με βία, με ζώα, παιδική και νεανική πορνογραφία). (Döring 2011, 3f)
- 2) Καθημερινοί ορισμοί: Διαμορφώνονται από την καθημερινή χρήση της πορνογραφίας. Από αυτή την άποψη διακρίνονται από τους νομικούς ορισμούς, ως προς το ότι υπολογίζονται συνήθως και οι απεικονίσεις soft πορνό στην πορνογραφία. (Döring 2011, 4)
- 3) Αποδοκιμαστικοί ορισμοί: Προσπαθούν να διαχωρίσουν την έννοια πορνογραφία από τις αποδεκτές ερωτικές απεικονίσεις μέσω των υπάρχουσών, αισθητικών και ηθικά απορριπτέων απεικονίσεων.

Υπάρχει μια θολή γραμμή ανάμεσα στο καλό ή αποδεκτό ερωτικό περιεχόμενο και στην κακή πορνογραφία. Τέτοιου είδους ορισμοί έχουν διαμορφωθεί από ατομικές αναπαραστάσεις σεξουαλικής ηθικής και από υποκειμενικές προτιμήσεις. Πηγή αυτών των αρνητικών ορισμών αποτελεί το κίνημα κατά της πορνογραφίας. (Döring 2011, 11)

Έχει απορριφθεί από την επιστημονική και φεμινιστική συζήτηση για την πορνογραφία, επειδή δεν εναρμονίζεται ως συνολική υποτίμηση σαφών σεξουαλικών περιεχομένων με την επίκαιρη κατανόηση απόκτησης μόρφωσης και δεξιοτήτων. Έτσι δεν επιτρέπεται καμία συζήτηση από μια κυρίως απαξιωτική στάση, ούτε καν η αναγνώριση της πολυπλοκότητας των σεξουαλικών ορισμών καθώς και των σεξουαλικών μορφών επιθυμιών. (Döring 2011, 4f)

- 4) Λειτουργικοί ως προς το περιεχόμενο ορισμοί: Περιγράφουν την πορνογραφία ως σεξουαλική διεγερτική προσφορά, με περισσότερες ή λιγότερες λεπτομέρειες. Αυτός ο τελευταίος ορισμός δίνει προτεραιότητα σε επακόλουθους συλλογισμούς, καθώς αντιμετωπίζει ιδιαίτερα στοιχειοκεντρικά τις διάφορες παραλλαγές πορνογραφικού υλικού στα μέσα ενημέρωσης και δίνει έκφραση στο αίτημα για επιστημονική αξιακή ελευθερία. Στρογγυλοποιώντας αυτόν τον ορισμό θα ήταν καλό να ξανασκεφτούμε το επίθετο «νόμιμος», για να γίνει σαφές ότι δεν θα δοθεί προσοχή σε αξιόποινες μορφές της πορνογραφίας. (Döring 2011, 5)

Για να προσεγγίσουμε πιο συγκεκριμένα την πορνογραφία σε αυτή τη βάση, προτείνεται μια περαιτέρω διαφοροποίηση σε υποκατηγορίες. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με κάποιο φορμάτ στα μέσα επικοινωνίας (πορνογραφία σε γραπτή ή οπτικοακουστική μορφή), με τη μορφή παραγωγής (επαγγελματική ή ερασιτεχνική πορνογραφία) ή με τα περιεχόμενα και τις ομάδες-στόχο (μείνστριμ ή όχι μείνστριμ

πορνογραφία). Η συγκεκριμένη πρακτική ανάλυσης αυτού που πραγματικά είναι η πορνογραφία, εμποδίζει ή δυσχεραίνει να εξαπατηθεί η συζήτηση για την πορνογραφία από τους καθιερωμένους πορνογραφικούς μύθους. Αυτοί υποστηρίζουν το αφήγημα ότι η πορνογραφία υποτιμά κατά βάση τη γυναίκα και εγκωμιάζει τη βία. Εξάλλου το περιεχόμενο ακολουθεί καθορισμένα υποδείγματα και είναι γνωστό σχεδόν σε όλους.

Η πορνογραφία στο ίντερνετ συμβάλλει στην ευρύτερη διάδοση του πορνογραφικού περιεχομένου, διότι είναι δεδομένη η δυνατότητα μέσω του ίντερνετ να ερχόμαστε συχνά άθελά μας σε επαφή με τέτοιο περιεχόμενο.

Αυτό ξεσκεπάζει τον πρόσφατα αποκαλούμενο μύθο της πορνογραφίας. Η διαπίστωση ότι η πορνογραφία υπάρχει σε διάφορες υποκατηγορίες, πρέπει να ληφθεί υπόψη σε όλες τις αναλύσεις σχετικά με το θέμα και να επανεξεταστεί, ακόμα και η αποτίμηση ηθικών απόψεων. Ανέκαθεν αμφισβητείται η νόμιμη πορνογραφία. Οι οπαδοί της θέσης κατά της πορνογραφίας και οι υπέρμαχοι της θέσης ενάντια στη λογοκρισία, οι οποίοι γενικά κάνουν ό,τι μπορούν υπέρ ή εναντίον μιας ενισχυμένης νομικής ρύθμισης της πορνογραφίας, έχουν μια κατά προσέγγιση ασυμφιλίωτη σχέση μεταξύ τους.

Και οι δύο θέσεις παρουσιάζουν το τέλος της κριτικής κλίμακας και δεν μπορούν να συμβάλλουν στο ελάχιστο στην προώθηση της κατάρτισης για την αντιμετώπιση της πορνογραφίας.

Και τις δύο πλευρές ενώνει το γεγονός ότι αξιολογούν γενικά «την» πορνογραφία και έτσι δεν συμβάλλουν σε ένα περίγραμμα της ηθικής της αξιολόγησης. Αυτό είναι δυνατόν να ενισχύσει πολύ περισσότερο τη θέση υπέρ της πορνογραφίας. Θέτει ηθικά κριτήρια σε συγκεκριμένες προσφορές και λαμβάνει υπόψη τόσο την παραγωγή, την αποδοχή όσο και την αναπαράσταση. Για παράδειγμα εξετάζεται κατά πόσο «safe» είναι το σεξ που δείχνει, κατά πόσο είναι συναινετικό σε μια σχέση της κατανάλωσης πορνό και κατά πόσο η μυθοπλασία στο πορνό επεξηγείται και αν ναι, με ποιον τρόπο.

Υπό το πρίσμα αυτών των παρατηρήσεων και στη βάση των δεξιοτήτων χρήσης στα μέσα ενημέρωσης, που θεωρούν τον άνθρωπο ως δρών υποκείμενο, το οποίο έχει τη δύναμη της ερμηνείας και της δημιουργίας ως προς το περιβάλλον του, παρουσιάζεται το μοντέλο των τριών διαστάσεων και των πέντε παραγόντων της κατάρτισης για την αντιμετώπιση της πορνογραφίας, το οποίο αναπτύχθηκε από την Nicola Döring.

Τα επίπεδα του μοντέλου παρουσιάζουν τον τρόπο, με τον οποίο μπορεί να επιτευχθεί μια επιτυχημένη σχέση με ένα μέσο. Αντιπροσωπεύουν διαφορετικές βαθμίδες εμπλοκής στα μέσα. (βλ. Döring 2011, 9f)

1. Δεξιότητα αξιολόγησης: Πρώτη βαθμίδα εμπλοκής: πρόκειται για τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να αξιολογηθεί με υπευθυνότητα και κοινωνική ευθύνη η πορνογραφική προσφορά στα μέσα ενημέρωσης. Δεν προϋποθέτει ανεξάρτητη χρήση, ούτε καν δημιουργία πορνογραφικού περιεχομένου.
2. Δεξιότητα χρήσης: Εδώ είναι δυνατή μια ενεργός χρησιμοποίηση της πορνογραφίας, η οποία συμπεριλαμβάνει την ικανότητα να επιλέγουμε συνειδητά τα περιεχόμενα. Σε εκπαιδευτικά πεδία της παιδαγωγικής στον τομέα των μέσων ενημέρωσης και της σεξουαλικής αγωγής μπορεί να φανεί χρήσιμη για τη δουλειά με τους χρήστες/τριες της πορνογραφίας μια ενεργός εμπλοκή, καθώς θα μπορούσαν να παγιωθούν κριτικές αποστάσεις και θα ήταν αδύνατη μια εξειδικευμένη παρακολούθηση.
3. Δεξιότητα δημιουργίας: Η τρίτη βαθμίδα της εμπλοκής: αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη σημασία με το Web 2.0, δημιουργούνται εύκολα προσωπικά πορνογραφικά μέσα, όπως ταινίες και εικόνες, και μετά εξαπλώνονται στο

ίντερνετ. Οι διαμορφωτές θα έπρεπε να εξετάσουν με υπευθυνότητα και κοινωνική ευθύνη υπό αυτό το πρίσμα τι κάνουν και ποιον θα μπορούσαν να βλάψουν χωρίς να το γνωρίζουν. Για παράδειγμα θα έπρεπε να το κάνουν, όταν προωθούν μήνυμα με εικόνα ή όταν ανεβάζουν στο YouTube ένα καταλάθος απεσταλμένο ερωτικό βίντεο μιας γνωστής ή ενός γνωστού τους.

Μόνο οι προειδοποιήσεις κινδύνου, που ακούγονται συχνά σε συζητήσεις για την ασφάλεια και προστασία στο ίντερνετ, δεν αρκούν για την απόκτηση της δεξιότητας της δημιουργίας.

Σε αυτές τις τρεις δεξιότητες υπάρχουν πέντε παράγοντες, οι οποίοι παίζουν σημαντικό ρόλο σε κάθε επίπεδο και αποτελούνται από διάφορες ικανότητες, γνώσεις και δεξιότητες. Σε αυτά τα τρία επίπεδα επιδρούν πέντε παράγοντες, οι οποίοι συνάγονται από τα μοντέλα δεξιότητας στα μέσα επικοινωνίας. (βλ. Döring 2011, 14f)

1. Μάθημα σχετικά με τα μέσα επικοινωνίας: Η γνώση των μέσων επικοινωνίας, δηλαδή η γνώση για τη μάθηση με και στα μέσα επικοινωνίας, είναι απαραίτητη για την επαρκή αξιολόγηση, χρήση και διαμόρφωση. Ακόμη και η γνώση του είδους και των υποκατηγοριών, καθώς και η γνώση γύρω από τη διαδικασία δημιουργίας πορνογραφικών προϊόντων ανήκουν στο μάθημα σχετικά με τα μέσα επικοινωνίας. Εδώ περιλαμβάνονται και οι γνώσεις για την πραγματικότητα των μέσων επικοινωνίας αναφορικά με διάφορες παραλλαγές της πορνογραφίας. Αυτό υποδηλώνει τη γνώση γύρω από την ύπαρξη μείνστριμ και μη μείνστριμ πορνογραφίας και τις επιπτώσεις της. Επιβάλλεται όμως προσοχή σε σχέση με αυτούς τους παράγοντες, όταν συζητάμε με ανήλικους. Διότι απαγορεύεται διά του νόμου να δείχνουμε σε ανήλικους πορνογραφικά έργα. Θα μπορούσε επιπλέον να είναι επικίνδυνο το να αντιληφθούν την πορνογραφία ως απεικόνιση της πραγματικότητας και να αναπτύξουν μια λάθος εικόνα της σεξουαλικότητας και των σχετικών επιτελέσεων.
2. Κριτική ικανότητα: Η ενασχόληση με τα μέσα επικοινωνίας μπορεί να κρύβει κινδύνους, σε βαθμό που είναι απαραίτητη η κριτική ικανότητα (Groeben 2004). Σε επίπεδο αξιολόγησης, είναι σημαντικό να γνωρίζουμε ποια γενικά ρίσκα συνδέονται με ποιον τύπο της πορνογραφίας και τη χρήση της. Τα επίπεδα δεξιότητας χρήσης και διαμόρφωσης κυριεύονται από ερωτήσεις για τους κινδύνους, όταν δημιουργείται και γίνεται χρήση πορνό. Αυτό περιλαμβάνει ερωτήσεις σχετικές με τη δαπάνη χρόνου, με τα πιθανά έξοδα, με τη σοβαρότητα των πλατφορμών, των ορίων της νομιμότητας, της διαχείρισης των συγκρούσεων για το θέμα σε κοινωνικό πεδίο, καθώς και την κριτική εκτίμηση των συνθηκών παραγωγής και τους τρόπους αναπαράστασης των έμφυλων ρόλων.
3. Ικανότητα απόλαυσης: Μπορεί να αποτελέσει επίσης μέρος της χρήσης μέσων επικοινωνίας και διαμορφώνεται και στα τρία επίπεδα με το ερώτημα σχετικά με τις ευκαιρίες της πρόσληψης της πορνογραφίας. Έτσι μπορεί να έχει διεγερτικές επιπτώσεις, αλλά και να προωθεί την αισθητική και διανοητική ευχαρίστηση. Μπορεί να βοηθήσει στην χαλάρωση και να προσφέρει πληροφορίες για διάφορες έμφυλες πρακτικές. Μια κριτική ικανότητα απόλαυσης συνδυασμένη με ηθικές οπτικές εξυπηρετεί επίσης στην πρόληψη της εμμονικής κατανάλωσης.
4. Ικανότητα για μετα-επικοινωνία: Παρουσιάζει τη σύνδεση ή τη μετα-επικοινωνία στο δημόσιο και ιδιωτικό λόγο ως προς την επαφή με την πορνογραφία στα μέσα επικοινωνίας. Τίθενται ερωτήματα αναφορικά με τα

επίπεδα αξιολόγησης, χρήσης και διαμόρφωσης ως προς την κατάλληλη επιλογή λέξεων, το βαθμό που αποκαλύπτουμε τον εαυτό μας και τα θετικά ή αρνητικά αποτελέσματα του. Σε αυτό το πλαίσιο μπορεί να αναπτυχθεί ακόμα και η εκτίμηση για αποκλίνουσες ιδεολογικές θέσεις. Είναι προϋπόθεση της προσωπικής μετεξέλιξης και της συλλογιστικής αντιπαραβολής με τους άλλους.

5. Ικανότητα αναστοχασμού: Ο αναστοχασμός για την προσωπική άποψη ή προσωπική θέση είναι ένα σημαντικό συστατικό της δεξιότητας χρήσης των μέσων επικοινωνίας. Με την ικανότητα για αναστοχασμό είμαστε σε θέση να αντιταχθούμε σε εξωτερικές επιδράσεις και να τους ασκήσουμε κριτική, να τις αντιμετωπίσουμε πιο συνειδητά, καθώς και να κατευθύνουμε την προσωπική μας ανάπτυξη. Η εκπαίδευση για την αντιμετώπιση της πορνογραφίας γίνεται αντιληπτή ως ευκαιρία για προσωπική μετεκπαίδευση.

Κατ' αυτόν τον τρόπο προκύπτει ένας πίνακας-σκακιέρα, ο οποίος παρακινεί με ερωτήσεις τους αναγνώστες/τριες και τους χρήστες/τριες στο κάθε τετραγωνάκι να αναστοχαστούν και να φιλοσοφήσουν. Ηθικές σκέψεις και απόψεις παίζουν ρόλο σε κάθε ένα από τα 15 κουτάκια. Το μοντέλο της Döring έχει ιδιαίτερα καλή εφαρμογή σε "πολλαπλασιαστές" (ειδικούς επιστήμονες) και κοινωνικούς λειτουργούς σε εκπαιδευτικό πλαίσιο, καθώς αξιοποιείται από μόνο του και προσαρμόζεται στο θεματικό επικοινωνιακό συγκείμενο.

Αυτό το μοντέλο, το οποίο οδηγεί σε μία συνετή επαφή με παρόμοια περιεχόμενα στα μέσα επικοινωνίας, δείχνει πέρα από αυτό καθεαυτό και υποδεικνύει διεπαφές με συγγενικές δεξιότητες.

Διεπαφές με σεξουαλικές δεξιότητες

Διάσταση περιεχομένου: η πορνογραφία επεξηγεί σεξουαλικές φαντασιώσεις και δραστηριότητες.

Λειτουργική διάσταση: εφαρμογοκεντρική παρατήρηση στο πλαίσιο της σεξουαλικής πράξης. Προσέγγιση του θέματος της κατάρτισης για την αντιμετώπιση της πορνογραφίας από σεξουαλική-παιδαγωγική οπτική.

Με αυτόν τον τρόπο η πορνογραφία εξυπηρετεί και τη συνειδητότητα της προσωπικής σεξουαλικότητας, διότι όποιος την γνωρίζει και την συναισθάνεται, μπορεί να γνωρίζει περισσότερα για το σαφές σεξουαλικό υλικό στα μέσα επικοινωνίας. Είναι κομμάτι της πορνογραφίας να δείχνει μη ρεαλιστικές σκηνές. Η κατάρτιση για την αντιμετώπιση της πορνογραφίας, η δεξιότητα σωστής διάδρασης με τα μέσα επικοινωνίας καθώς και οι σεξουαλικές δεξιότητες (Vattl 2008) προστατεύουν τους χρήστες/τριες από το να γίνονται απερίσκεπτοι αποδέκτες τέτοιου περιεχομένου και τους προφυλάσσουν από το να γίνει ο κανόνας της προσωπικής τους σεξουαλικής σχέσης.

Διεπαφές με έμφυλες δεξιότητες

Οι έμφυλες δεξιότητες είναι η ικανότητα να αναγνωρίζουμε σημαντικές όψεις των δύο φύλων. Η κοινή προκατάληψη ότι οι άνθρωποι αρσενικού γένους καταναλώνουν περισσότερη πορνογραφία από ότι οι άνθρωποι θηλυκού γένους ταυτίζεται με το μύθο της πορνογραφίας. Ο άνθρωπος με έμφυλες δεξιότητες μπορεί να αναγνωρίσει διακρίσεις στις απεικονίσεις στα μέσα επικοινωνίας και να πάρει κριτική θέση απέναντί τους. Μπορεί να αναπτύξει συμπεριφορά αντίθετου ρόλου και να την υιοθετήσει, καθώς και να βρει πορνογραφικό υλικό ανάλογο με τη δική του έμφυλη αντίληψη, να το επιλέξει και να το χρησιμοποιήσει.

Ουσιαστικές δεξιότητες προέρχονται από το μοντέλο που παρουσιάστηκε. Εξυπηρετούν την προώθηση της κατάρτισης για την αντιμετώπιση της πορνογραφίας σε διαφορετικά (εκπαιδευτικά) πλαίσια.

Παροχή πληροφοριών αναφορικά με τη δεξιότητα αξιολόγησης

Στη μετεκπαίδευση των “πολλαπλασιαστών” (ειδικών επιστημόνων) ή των κοινωνικών λειτουργών είναι υποχρεωτικές σε κάθε περίπτωση οι εξειδικευμένες παρουσιάσεις. Στις συζητήσεις για την πορνογραφία παρεμβαίνει συχνά το λεγόμενο “φαινόμενο του τρίτου”². Ούτε καν νιώθουμε ότι αφορούν εμάς τους ίδιους οι αρνητικές επιπτώσεις της πορνογραφίας, αποδίδονται όμως σε άλλους χρήστες/τριες σε μεγάλη κλίμακα. Από την οπτική γωνία των ειδικών της κοινωνικής εργασίας, της ψυχοθεραπείας και της εγκληματολογίας εμφανίζονται πρωτίστως οι νέοι ως θύματα, οι οποίοι προσανατολίζονται άκριτα προς τα πρότυπα του πορνό ή αναπτύσσουν παθολογικά πρότυπα χρήσης ή θυματοποιούνται από την αθέμιτη αντιπαράθεση με άσεμνο υλικό. (vgl Döring 2011, 245)

Παροχή πληροφοριών αναφορικά με τη δεξιότητα χρήσης και διαμόρφωσης

Η χρήση και η διαμόρφωση σαφών σεξουαλικών περιεχομένων με ανήλικους απαγορεύεται διά του νόμου. Είναι όμως δυνατή μια ανοιχτή σε αποτελέσματα ανταλλαγή για το θέμα στη βάση αποφορτισμένου υλικού, το οποίο μπορεί να προέρχεται από την ποπ κουλτούρα ή να είναι επιπλέον επεξεργασμένο από κέντρα διάδοσης γι’ αυτόν το σκοπό.

Μια τέτοιου είδους προσέγγιση προσφέρει τη μεγαλύτερη ευκαιρία για απόκτηση της δεξιότητας χρήσης και διαμόρφωσης ως περιορισμό των προειδοποιήσεων κινδύνου. Τέλος απομένει να επισημάνουμε ότι αυτές οι υποδείξεις δεν επιδεικνύουν μόνο στους νέους μια συνετή συναναστροφή, αλλά είναι εξίσου σημαντικές και για τους ενήλικες.

Ενεργός κριτική στα ΜΜΕ

Γίνεται αντιληπτή ως ο καλύτερος τρόπος στο πλαίσιο της παιδαγωγικής στα ΜΜΕ που προσανατολίζεται στη δράση, διότι μόνο με την ενεργό κριτική αντιπαράθεση με τα μέσα επικοινωνίας γίνονται σαφείς αυτές οι επιπτώσεις. Αυτό διευκολύνει για παράδειγμα συγκρίσεις ανάμεσα σε μείνστριμ και μη μείνστριμ πορνογραφία.

Η ενεργός εργασία στον τομέα των μέσων επικοινωνίας είναι πολύπτυχη. Δημιουργική γραφή, κόμικς μάνγκα ή σχέδια με σαφές σεξουαλικό περιεχόμενο αποτελούν κάποια παραδείγματα. Συγκεκριμένα η πλατφόρμα Handysektor³ παρουσιάζει ένα καλό πρότυπο, για το πώς μπορούν να εξηγηθούν, παραστατικά και χωρίς καμία ντροπή, οι περίπλοκες ή και ευαίσθητες καταστάσεις του νέου αυτού κόσμου. Κι εδώ μπορούν να εφαρμοστούν μέθοδοι της σεξουαλικής και έμφυλης εκπαίδευσης, ώστε να καταστεί δυνατή μια συνολική κατανόηση για το θέμα της πορνογραφίας.

² (“Φαινόμενο άλλων ανθρώπων) είναι το φαινόμενο της διαστρεβλωμένης αντίληψης και περιγράφει την τάση πολλών ανθρώπων να πιστεύουν ότι τα ΜΜΕ επηρεάζουν τους άλλους πιο έντονα από ότι τους ίδιους.

Βιβλιογραφική πηγή:

Stangl, W. (2018). Stichwort: 'Third-Person-Effect'. Online Lexikon für Psychologie und Pädagogik. WWW: <http://lexikon.stangl.eu/1944/third-person-effect/> (2018-05-01)

³ <https://www.handysektor.de/paedagogenecke/startseite.html> (eingesehen am 20.04.2018)

Συνοψίζοντας, το μοντέλο που παρουσιάστηκε προωθεί την απόκτηση και εμβάθυνση της κατάρτισης για την αντιμετώπιση της πορνογραφίας. Δεν περιορίζεται ωστόσο μόνο σε αυτό, αλλά παρουσιάζει ένα πλαίσιο γεμάτο ζωή, ένα πλαίσιο το οποίο διευρύνεται ευέλικτα σε μελλοντικές εξελίξεις των ΜΜΕ και επεκτείνεται. Διότι αν υπάρξει, για παράδειγμα, στο μέλλον ένα νέο μέσο, όπου θα μπορούμε να βρούμε πορνογραφικό υλικό, θα μπορεί να κατευθυνθεί η συζήτηση για το επίπεδο χρήσης στον τομέα της δεξιότητας χρήσης των ΜΜΕ. Το μοντέλο δέχεται ακόμα συμπληρώσεις και προεκτάσεις, οπότε θα μπορούσαν, εφόσον είναι απαραίτητο, να συμπεριληφθούν και νέα επίπεδα και παράγοντες.

<http://edoc.sub.uni-hamburg.de/haw/volltexte/2015/2843/pdf/WS.SA.BA.ab15.1.pdf>

Βιβλιογραφικές πηγές:

Baacke, D.: Medienpädagogik. Tübingen, 1997.

Dines, G.: Pornland. How Porn has hijacked our sexuality. Bosten 2010.

Döring, N.: The internet impact on sexuality: A critical review of 15 years of research. Ohne Ort, 2009.

Döring, N.: Internet-Pornografie. Aktueller Diskussions- und Forschungsstand. In: Metelmann, J.: Porno-Pop II. Würzburg, 2010.

Döring, N.: Pornografie-Kompetenz: Definition und Förderung. In: Zeitschrift für Sexualforschung 2011. S. 228-255.

Groeben, N.: Medienkompetenz. Σε: Mangold R., et al.: Lehrbuch der Medienpsychologie. Göttingen, 2004.

Quandt, T. / Vogelgesang, J.: Jugend, Internet und Pornografie. Eine repräsentative Befragungsstudie zu individuellen und sozialen Kontexten der Nutzung sexuell expliziter Medieninhalte im Jugendalter. Σε: Rössler, P. / Rossmann, C.: Kumulierte Evidenzen. Replikationsstudien in der empirischen Kommunikationsforschung. Heidelberg, 2017.

Vattl, K.: Sexuelle Bildung: Neues Paradigma einer Sexualpädagogik für alle Lebensalter. Σε: Schmidt, R.: Handbuch Sexualpädagogik und sexuelle Bildung. Weinheim, 2008.

Vogelsang, V.: Sexuelle Viktimisierung, Pornografie und Sexting im Jugendalter. Ausdifferenzierung einer sexualbezogenen Medienkompetenz. Heidelberg, 2017